

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side	2
Tanker før julen	side	3
Jul på Kalmargården	side	4
Kalmargård i Marstrup ved Haderslev ..	side	5
Benzonsdal	side	8
Skarp Salling	side	10
Bryllup på Kamgården i Tommerup ..	side	11
Nyt fra kredsene	side	12
Irland	side	14
Præmiering af Birkemosegård	side	16

Tidsskrift for
 Dansk Slægtsgaardsforening

december 2004-januar 2005

Nr. 373 - 60. årgang

*Kalmargård ved Haderslev.
 Det gamle stuehus blev revet ned i 1979.*

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Kasserer og sekretær:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomsrådgiver:

Michael Munthe Fog,
Ingenmansvej 61, 4200 Slagelse,
tlf. 58 56 74 41, fax 58 56 74 45

Hovedbestyrelsen:

Formand:

Carl Martin Christensen,
»Kaaregaard«, Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby,
tlf./fax 64 85 11 74

Næstformand:

A.C. Winther Hansen,
»Trillbakkegård«,
Korsbjergvej 3, Grydsted,
9240 Nibe,
tlf./fax 98 35 16 03
(Formand: Bladudvalget
og Himmerlandskredsen)

Karen Jacobsen

»Østerbygård«
Melbyvej 2
5610 Assens, tlf. 64 71 23 60
(Formand: Fynskredsen)

*(Ovennævnte tre udgør
hovedbestyrelsens
forretningsudvalg).*

Signe Jensen,

Gadekærvej 5, Freerslev,
3400 Hillerød
tlf. 48 26 51 10
(Formand: Nordsjællandskredsen)

Mogens Frigaard,

»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
(Formand: Bornholmskredsen)

Vagn Juel Jørgensen,

»Grønlandsgården«,
Øllelosevej 4, Flakkebjerg,
4261 Dalmose
tlf. 58 18 61 11
(Formand: Vestsjællandskredsen)

Marie Hansen,

Månebakkens 3, Dalby
4690 Haslev,
tlf. 56 71 37 92,
(Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen

»Hjørnegård«, Lundbyvej 25, Ønslev
4863 Eskilstrup
tlf. 54 45 46 25

Jens Peter Skov Jensen,

»Hobygaard«, Hobyvej 37
4983 Dannemare
tlf./fax 54 94 41 63
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Elise Jensen,

»Højtoftgård«, Gammelbyvej 40,
6100 Haderslev, tlf. 74 56 63 16
(Formand: Haderslevkredsen)

Chr. A. Krog

Majbølvej 27,
6470 Sydals,
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Peder Mouritsen

»Sædding Storgård« Kvangvej 40,
Sædding, 6830 Nr. Nebel
tlf. 75 28 73 21

Agnete Stampe

»Ny Vastrup«,
Hovervej 105, Hover,
6971 Spjald
tlf. 97 34 80 22
(Formand: Ringkøbing Amt)

Grethe Plagborg,

Mejerigården 28 S
7200 Grindsted,
tlf. 75 32 04 12
(Formand: Ribe Amt)

Knud Høstgaard Møller,

Lærkevej 34
Balling, 7860 Spøttrup
tlf. 97 56 40 71

Henry Slemming,

Hammelevvej 18, Hammelev
8500 Grenå
tlf. 86 32 01 99
(Formand: Arkivudvalg)

Niels Christian Jørgensen

Årupvej 29,
8722 Hedensted
Tlf.: 75 89 27 11
(Formand: Vejle Amt)

Jens Skytte,

»Aldrupgaard«
Aldrupvej 3, 8860 Ulstrup
tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
(Formand: Midtjysk kreds)

Anne Lis Ladefoged

»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7,
Revn
8500 Grenå
Tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århus Amt)

Frants Wetche

»Hvanstrup«
Hornumvej 105
9640 Farsø, tlf. 98 66 32 17

Kræn Hjortlund

»Vanggård«
Vanggårdsvej 25, Stenum
9700 Brønderslev
tlf. 98 83 80 08
(Formand: Vendsysselkredsen)

Formanden skriver:

I den forløbne uge var jeg til mit først og måske eneste menighedsrådsmøde nogen-
sinde, idet jeg var indkaldt som stedfortræ-
der for et af de nyvalgte medlemmer. Det
var ikke meget spændende, men under kaf-
fen spurgte jeg på min stilfærdige måde, om
man ikke kan spille i et andet toneleje under
gudstjenesten, idet jeg har svært ved at syn-
ge med.

Dette affødte, at organisten satte sig til elklaveret, og afprøvede
min tenor sammen med det nye menighedsråd.

Først et vers eller to i det normale toneleje, og derefter et i en
lavere tone.

Vi stod op og sang med, og alle, også kirkesangeren kunne se
fornuften i mit forslag.

Tro mig ellers lad være, men jeg fik på stedet et tilsagn om, at så
hurtigt man kunne fremskaffe den nye koralbog, der er udgivet
til formålet, så ville man begynde på en ny æra i gudstjenesten.
Jeg gik fuld af forventning til adventsgudstjeneste, men så hur-
tigt går tingene ikke.

Jeg har lovet præsten, at når de lever op til aftalen kommer jeg
igen.

Organisten ved vor kirke i Skamby, hævdede at han aldrig hav-
de hørt om problemer før.

Jeg tror, det er et problem alle midaldrende mænd - og også
mange kvinder - oplever, men der er altså håb forude.

Hvis nogle af vore medlemmer har problemet, og det er der med
sikkerhed, så er I velkommen til at henvise til denne artikel.

Det er så min indgangsvinkel til den tilstundende jul, og hvis
jeg har sat et lille fingeraftryk, så vil det glæde mig meget. Jeg
tror bestemt, at den svigtende kirkegang mange steder kan hen-
vises til dette problem.

En tidlig formiddag først i december, hvor solen skinne smukt
på det nu nøgne landskab, og hvor markarbejdet på det nærmeste
er afsluttet, og meget store arealer igen er grønne med de
nye afgrøder, udstråler landskabet en egen charme, som kun kan
ses på denne årstid, ligesom alle vore årstider har helt deres eget
udtryk.

Sol og grønne spirer fører ikke tanken hen på jul, men derimod
frem til forår og lys, og den dermed følgende optimisme.

Vi har så julen til at varme og lyse op i den mørkeste årstid, og
inden jul vender solen endnu en gang, og vi går mod lyset igen.
Det er lidt fortryllende, at leve, hvor årstiderne skifter så meget
som hos os.

Glædelig jul og godt nytår
Kate og Carl Martin Christensen

Slægtsgaardsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82

E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

*Der er gratis adgang til arkivet, hvis
man siger i porten, at man skal på
arkivet.*

Arkivarer:

Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 98 62 66

Helge Sørensen,
Enghavevej 6, Årslev
8900 Randers
tlf. 86 49 13 40

Ulrich Alster Klug, Krogebjergvej 94,
2720 Vanløse, tlf. 38 76 11 76
og 24 63 97 81 (med telefonsvarer)
Træffes bedst mandag-fredag
kl. 7.30 - 8.00.
E-mail: dannebrog@post.tele.dk

Redaktion:

Ole G. Nielsen, Mølletoftegård,
Skælskør Landevej 83, Lundforlund,
4200 Slagelse.
Tlf./Fax 58 58 40 16.
OleGN@mail.tele.dk

*Nr. 374 udkommer omkring
den 20. februar 2005. Stof til dette
nummer skal være hos redaktøren
inden den 20. januar 2005.*

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: O'mega kommunikation AIS
Østerbro 4, 4200 Slagelse
Tlf. 58 55 00 33, info@o-mege.dk

Tanker før julen

Prædiken til 1. søndag i Advent af sognepræst Peter Våg Andersen, Ørslev ved Skælskør.

Alle statspersoner - præsidenter, premierministre, konger eller hvad de nu kaldes, er omgivet af en omfattende sikkerhedsapparat, hvor de end befinder sig - døgnet rundt.

Sådan er det blevet - især indenfor de sidste tre år.

Om man er demokratisk valgt leder eller selvudnævnt diktator - billedet er det samme.

Og helt højspændt bliver det, når der f.eks. er fint statslederbesøg, politisk topmøde eller bryllup i et kongehus. Så myldrer det med politi, bodyguards, og nogle gange også militær, der skal forebygge og forhindre eventuelle attentater og angreb. Sommetider virker det næsten paranoidt med det gigantiske og kostbare sikkerhedsapparat, der bliver stablet på benene.

Men desværre er faren tit alt for reel og virkelig.

"Se, din konge kommer til dig - sagtmodig, ridende på et æsel og på et trækdysr føjl", hedder det i evangeliet i dag.

Kongen hedder Jesus.

Jesu indtog var ikke hemmeligholdt til sidste øjeblik af sikkerhedsgrunde. Det var annonceret i god tid flere hundrede år i forvejen af profeten Zakarias: Sig det til Zions datter!

Der var heller ikke udkommanderet politi eller bodyguards i den anledning.

Kongen, Jesus, red ind i byen sagtmodig, ubeskyttet, omgivet af venner og fjender. Jesus vidste ikke engang hvem der var af den ene og hvem der var af den anden slags. For tilmed én afdem, som var hans venner blev til hans fjende i de følgende dage.

Evangelisten Matthæus, som er den, der har fortalt denne begivenhed til os, gør meget ud af at understrege, hvor planlagt eller måske snarere: hvor forudsagt alt dette er. Det var egentlig ikke særligt overraskende, det som skete.

Det skete alt sammen, for at det skulle opfyldes, som profeterne havde forudsagt. Drejebogen for det hele var allerede skrevet i Det gamle Testamente hos profeten Zakarias, og folket svarede, som de allerede vidste, de skulle svare med ordene fra deres gamle salmer. De sang og jublede: "Velsignet være Han som kommer i Herrens navn."

Og æslet med dets føjl, som Jesus skulle ride på, stod parat i stalden i Betfage og ventede kun på at blive hentet til kongen. Hvorfor i al verden greb Gud da ikke ind og ændrede på det, når han nu vidste, at det ville ende galt?

Det skete, for at de gamle forudsigelser skulle gå i opfyldelse. Der var ingen vej uden om den livsopgave, som Gud havde givet Jesus at fuldføre. Sådan lyder svaret på det spørgsmål.

På denne måde vil evangeliet forvise os om, at Gud altid er tro mod sine løfter. Gud løber aldrig fra sine tilsagn. Gud forbliver altid tro imod det, han har forudsagt og lovet.

Det er i sandhed et godt budskab til os i dag - på kirkens nytårsdag.

"Er vi utro, så forbliver Gud dog tro, thi fornægte sig selv kan Gud ikke", sådan udtrykker Paulus det i ét af sine breve (1. Tim 2,13).

Vi har fortællingen om Jesu indtog i Jerusalem som prædiketekst - ikke bare i dag - men også på Palmesøndag. Der er dem der synes, at det er dér, denne fortælling hører hjemme

og ikke på en adventssøndag. Derfor sker det også tit, at vægten den 1. søndag i Advent bliver lagt på folkets hyldestråb til Jesus, på lovsangen - hvorimod man på Palmesøndag (ved indgangen til Påskeugen) mere understreger de faretruende momenter og det dystre i beretningen.

Men faktisk kan de 2 ting ikke skilles fra hinanden på den måde - folkets jubel og den mørke forudelse. For så bliver beretningen utroværdig.

Vi kan ikke lade, som om dette her udelukkende er en eventyrlig begivenhed, en happening af dimensioner - og så gemme (eller glemme) alle faremomenterne i fortællingen til Palmesøndag.

Alle verdens magthavere og ledere tager deres forholdsregler overfor truende farer.

De værste af verdens ledere opfører sig tilmed, som de vil, uden hensyn til andre. De tror endog ind imellem, at de kan slippe godt endog fra at begå forbrydelser.

Men det eneste menneske i historien, som dybest set med rette kan smykke sig med titlen "leder" - konge, han rider ind i Jerusalem på et æsel.

Ja, Jesus kommer ind i vor verden ganske ubeskyttet, med åbent ansigt.

Han kommer sagtmodig, med fred og glæde til alle. Jesus kommer ikke for at underkvinde nogen, men oven i købet beredt til at lide for dem, som han er konge for.

Jesus tager imod menneskers hyldelse uden først at give sig til at undersøge, om hyldesten nu er ægte eller uægte. Han er sårbar overfor menneskers hån og latterliggørelse. Men han går den vej, som Gud har givet ham at gå. Jesus vandrer Guds vej for vores skyld, og Gud forbliver tro mod sig selv og sin kærligheds, nådes og barmhjertigheds væsen.

I dag - en måned før årsskiftet - holder vi nytår i kirken.

Ved årsskiftet 2004/2005 vil der utvivlsomt - sædvanen tro - blive holdt mange taler om udsigterne for året, som ligger for. Der vil blive udfoldet mange gætterier om, hvad året vil bringe. Krystalkuglerne vil blive taget flittigt i brug. Men naturligvis er der ingen, der kan vide, hvad året vil bringe.

Helt anderledes forholder det sig for os i dag på kirkens nytårsdag.

Naturligvis ved vi heller ikke, hvad året vil bringe. Men i dag bliver det sagt til os, at Gud også i det næste år vil forblive tro mod sig selv og sin nåde, barmhjertighed og kærlighed til os. Gud beskytter ikke sig selv og sikrer ikke sig selv mod verden og al dens ondskab. Nej, Gud går ind i verden sammen med os, som han har bundet sig til igennem Jesus.

Gud glæder sig sammen med os. Han sørger og lider sammen med os. Gud håber sammen med os.

Vi ved - i modsætning til alle glaskuglerne ved årsskiftet, at kirkeåret foran os vil bringe julen, påsken og pinsen.

Kalenderbladene foran os er derfor ikke bare ubeskrevne blade.

Der er skrevet og sagt ord om Gud - ord, som står til troende i al evighed.

Vi skal igen engang få lov til at høre og at glædes ved budskabet om Jesus, som kom til jorden.

Jesus som levede sammen med os. Jesus som døde og opstod for os. Jesus som nu sidder hos Gud og sender ånd og liv til os, for at vi ikke en eneste dag skal leve som mennesker uden Guds nåde, barmhjertighed og kærlighed.

Peter Våg Andersen

Jul på Kalmargården

I 1975 fandt man på Kalmargård ved Haderslev en 100 år gammel beretning om julen på gården, dengang da overtro satte sit præg på julen.

Beretningen er skrevet af gårdejer Jens Madsen Knudsen, der ejede Kalmargård fra 1900 til 1935. Han var født i 1867 og døde i 1960.

Jens Madsen Knudsen fortæller:

“Julen nærmer sig - vi børn holder nøje tal på dagene, nu kun fem dage.

Mor fortalte os børn alt, hvad udrettes skulle inden den længselsfuldt ventede fest. I går blev brygget to store tønder juleøl. I dag skulle årets store julegris slagtes. Vi børn var tidligt oppe og skulle overvære tragedien. Alt disponibelt mandskab var tilkaldt. Med høje skrig førtes den ind i bryggerset, hvor alt var fuld at tæt em og damp.

Døren smækkede i, og vi stod uden for og hørte kun skrig og kommandoer. Her med lys, en brandlygte, og lidt efter var der ro.

N kom de travle hænder i gang. Om aftenen, når slagtingen var tilendebragt, skulle der laves bagning, dejen æltes, hvad pigerne besørgede. Mor lavede dejen til bækkenødder (pebernødder), hvilket havde vores største interesse. Hele huset fyldtes af den dejlige duft af anis.

Når de så var færdige, stod mor for bordenden og rullede de lange tynde strimler, som vi børn og pigerne måtte skære så store som nøddekærner - hvilken fest.

Næste dag blev bagt mest hvedebrød og runde rugbrød, som blev skænket til fattige, der gik rundt og tiggede til jul. De fik et brød, slagting, gryn og æg - gaven stor eller mindre efter som de boede i byen, i sognet eller Haderslev.

Endelig oprandt juleaftensdag. Da blev alle karlene hjemme og pudsede og kalkede i stald og gård. Alle vogne samt lædertøj skulle smørres, hvilket ikke måtte ske mellem jul og nytår - for så skulle man året efter smøre sagførerne! Ligeledes skulle alle sakse og knive slibes, hvorefter slibestenen blev gemt hen for ikke mere at bruges det år, for ellers ville man miste mange kreaturer det kommende år.

Alle spinderokke blev sat på loftet. Kl. 4 skulle alt være slut. Nu begynder julefreden.

Vi børn skulle kalde, når juleklokkerne kimede. Så skulle alle ud og køre - en tåre listede frem på moders kinder.

I køkkenet herskede travlhed. De store gryder stod dampende med deres dejlige indhold.

Kl. 6 kom karlene i rad ind i stuen, hvor bordet stod dækket, og vi børn løb rundt i stiveste puds. De blev bænket. Avlskarlen kom først, og alle ønskede en glædelig jul. Far bød i lige måde og velkommen. Så begyndtes med øl og en dram, hvedebrød og pålæg. Rugbrød blev ikke spist i helligdagene. Når så pigerne var færdige med malkningen - kom de ind, og gstdsen var lagt på.

Far og mor sad for bordenden, så vi børn. Så fulgte karlene efter rang, og røgtereren sad for den nederste bordende og derefter pigerne. Karlene var i stive, rene undertrøjeærmer, og alle så lykkelige og glade ud. Far bad en bøn, og så kom suppen ind på bordet med flere slags boller og ris, derefter kød med hvidkål. Hvor havde mor dog travlt og gjorde sig al ulejlighed for at alt var så godt og velsmagende som muligt. Så kom til slut risengrøden, som gammel skik, men den blev næsten urørt bragt ud igen. Den er også med tiden gået ud af traditionen.

Når vi så var færdige og alt var ryddet til side, læste fader juleevangeliet, og så sang vi “I denne søde juletid”.

Faders røst hørtes over alle og moders blide stemme, alt så uforglemmeligt. Salmen var lang. Vi børn talte længselsfuldt, hvor mange vers, vi manglede.

Endelig nåedes det spændende øjeblik, hvor mor listede sig til en anden stue og lidt efter kaldte: “Nu må I komme.” Jublende styrtede vi efter og så det strålende juletræ. Hvor var det dog skønt. Lys ved lys, papirposer med æbler og nødder og med sukkertøj.

Hver fik en gave, og jeg husker, hvor lykkelig jeg blev ved en spånkasse med huse af træ og køer endog med horn. Sagerne blev stillet op på julebordet.

Så fik vi hver en kummefuld pebernødder, som der blev spillet mus med, og ud på aftenen fik vi kaffe og kage. Sådan endte den uforglemmelige juleaften.

Dugen på bordet måtte ikke tages af, lysene ikke flyttes, da ellers nogle af os skulle dø i det kommende år.”

NYE MEDLEMMER

Gårdejer
Henning Hougaard
Skibdølvej 62
Bigum
8830 Tjele

Gårdejere Jytte og Henrik
Graversen
Østrupvej 12
8700 Horsens

Gårdejer Tage Skovgård
Jensen
Hestehavevej 3
4772 Langebæk

Gårdejere Birthe og Finn
Højmark Bousgaard
"Bousgård"
Orehøjvej 1
Gevnø
4660 Store Heddinge

Gårdejer Chresten Krogh
Nørskov 2
Varnæs
6200 Aabenraa

Gårdejer Søren Skriver
Gl. Tebstrupvej 2
Kattrup
8732 Hovedgård

Stig Lenskjær
Kaalundsvej 20
3400 Hillerød

Svend-Erik O. Gissel
Stensmarkvej 8
Stensmark
8500 Grenaa

Gårdejere Minna og Ove
Hansen
Klintevej 501
4791 Borre

Arne Vestergaard Jakobsen
Bladstrupvej 52
5400 Bogense

Kalmargård i Marstrup ved Haderslev

Af Elisabeth H. Knudsen, lærer på Gråsten Landbrugsskole.

Kalmargård o. 1900.

Dansk landbrug har været udsat for store omvæltninger i de sidste mange år. Der er kommet mange nye love og restriktioner, som skal overholdes, hvis ikke - falder hammeren. Det har aldrig været nemt at være landmand, og mediernes dom bliver hårdere og hårdere, idet vi er et let bytte. Men folk glemmer bare, at dansk landbrug har en meget stor betydning for dem selv i det daglige, og det er et stykke kultur, de er med til at deградere.

Gårde, der har været i familiens eje de sidste mange år, taber nye generationers interesse, idet det er et så usikkert erhverv, som det er.

Heldigvis er der stadig slægtsgårde tilbage, og jeg vil her fortælle om Kalmargård, som er min.

Slægten

Kalmargårds historie kan føres tilbage til 1700-tallet, men der var først omkring 1800-tallet, den kom i Knudsen-slættens eje. Det skete ved at Knud Knudsen giftede sig med enken efter gårdens tidligere ejer, Lars Iversen, der druknede i Pamhule sø i 1813.

Knud Knudsen havde gården fra 113 til 1832. Fra 1832 til 1857 var det Knud Knudsens søn, Iver Knudsen, der havde gården, og under hans ejerskab gennemførtes store forandringer på gården. Stuehuset blev flyttet i 1843, og omkring 1850 fulgte byggeriet af avlsbygninger og mejeri. Alle bygninger havde stråtag med undtagelse af mejeriet, der havde tegltag. Der var to andre gårde, der også leverede mælk til mejeriet. Mejeriet på Kalmargård var i brug indtil 1890, da der blev bygget andelsmejeri i landsbyen.

I 1857 døde Knud Iversen og hans enkedrev gården, indtil Knud Iversen Knudsen overtog den i 1864. Han havde gården indtil hans død i 1895, hvor hans enke overtog den. Hun sad med den til 1900, da hendes søn - min oldefar, Jens M. Knudsen, overtog den.

Driften dengang

På daværende tidspunkt havde gården et areal på 76 ha, deraf ager 69,75, eng 3, mose 1,5 have og gårdsplads 0,75. Besætningen bestod af 20 køer foruden opdræt, deraf var en del stude, 8 heste og omkring 50 fedesvin. Der var også høns, ænder og gæs.

Slagtesvinene blev leveret til Koopmands slagteri i Haderslev, men fra 1930'erne blev de leveret til Vojens andelsslag-

teri. Kvæg og heste blev leveret til private handelsmænd, og æggene blev solgt til den lokale købmand.

I 1890 blev jernbanestrækningen mellem Over Jerstal og Haderslev etableret, og i den forbindelse blev der etableret en grusgrav ved gården, den var i brug til slutningen af 1930'erne.

I husholdningen var to piger, der også hjalp til med malkningen. Der var forkarl, anden karl, fodermester og 1 - 2 daglejere. Efter Første Verdenskrig fik man på gården et par russiske krigsfanger som medhjælp. Den ene blev på gården til min bedstefars død i 1951, men herom senere.

Bygningerne omkring år 1900 var gode og solide, men de var smalle. Inden ombygningen i 1950 var der 2 rækker kreaturer i kostalden, men det var med bagfodring, hvilket bestemt ikke gjorde arbejdet nemmere. Gulvet var belagt med brosten.

Inden min bedstefar overtog gården i 1935, fik min oldefar skiftet stråtaget på laden ud med bliktag, og stuehuset fik tegltag i 1934. Til hjælp i kostalden blev der i 1938 købt 2 malkemaskiner. Et andet indkøb, som oldefar gjorde, var et elhegn. Det var i 1939. Det siger måske ikke så meget i dag, men dengang var det så sensationelt, at det kom i Dannevirke

Bygninger

Men i 1935 overtog bedstefar gården. Under hans tid skete der også nogle ombygninger. Ko- og hestestald fik stråtag udskiftet med bliktag. I kostalden blev de 2 rækker reduceret til 1 række med plads til 28 køer, resten af pladsen blev udnyttet til fodergang og kalvebokse. Hestestalden blev også lavet om, så der i stedet for hestene kunne gå 100 fedesvin. Hestene var kommet lidt til aflast, idet der i 1948 var købt en Ferguson.

Allerede i 1930'erne havde der været en Fordson med jernhjul.

Mekanisering

Af andre begivenheder i de år, kan nævnes at i 1949 blev det første stykke hundegræs høstet med mejetærsker. Mejetærskeren var fra Andelsmaskinstationen i Haderslev. Det var så stor en sensation, at alle eleverne fra Marstrup skole fik lov

Ved udgravningen til den nye gårds bygninger, dukkede der en meget stor sten frem. Den står nu ved indkørslen med gårnavnet.

til at komme op og se denne vidundermaskine i gang. Kalmargårds første mejetærsker var en Termænius, bugseret 5 fods. Det var midt i 1950'erne, at den blev anskaffet

Bedstefar, Knud Knudsen, døde pludseligt i 1951 og derefter overmedhjælp, og ham havde vi indtil 1976, da kobesætningen blev solgt.

Køerne blev sat ud idet det ikke længere kunne betale sig at have dem. Transporten var blevet for besværlig. Det skal her nævnes, at al jorden lå i en lille kilometers afstand fra gården, og at der i årenes løb var blevet bygget by op omkring den.

Familien består af min mor og far, Inger og Jens M. Knudsen, som blev gift i 1967, min storesøster Dorthe - årgang 1969, mig selv - årgang 1973 og min lillesøster - årgang 1976.

Fasterens erindringer

Men før jeg skriver nærmere om gårdens nyere historie, er der nogle små historier og personligheder tilknyttet til den "gamle" Kalmargård, som vi kalder det.

Inger og Jens M. Knudsen foran gårdens stuehus fra 1979

Min fars faster har skrevet nogle erindringer til Hoptrup sogns lokalhistorisk forening, og dem vil jeg skrive om:

1914

Den 1. august, da Verdenskrigen brød ud husker jeg tydelig. Vi havde været kørende til Hoptrup hos min onkel, og på hjemvejen kom forkarlen og fortalte, at han næste morgen skulle stille på kasernen kl. 7.00. - Før jul kom der meddelelse om, at han var faldet.

Det havde været svært at være landmand. Høsten stod for døren og alle unge mænd blev indkaldt. Den gang fandtes der endnu ingen selvbindere. Kun en aflægger, og al kornet skulle bindes op og skokkes. Det var altid kvinderne, der skulle binde op, og der skulle bruges mange dertil. De havde skjorteærmer sat på overarmene, for at skåne dem, for der var ikke noget der hed at sprøjte mod tidsler. En del af tidslerne blev stukket i foråret, før kornet blev stort, men der blev mange tilbage.

Så gik der en tid, så blev krigsfangerne sat ud på gårdene. Derhjemme fik vi tre russere, men de forstod sig sikkert ikke meget på vort landbrug, og sproget kendte de slet ikke.

Madrationerne var ikke nemme at administrere. Vi fik 1 pund sukker om måneden pr. person, krigsfangerne fik intet, og alle andre rationer var også små. Kødvarer fik de ikke mange mærker til, men vi kunne godt slagte en gris "uden om", og når der kom inspektion vidste de at komme flæsket ned i bordskuffen, hvor de sad i borgerstuen.

Kalmargården havde også sine personligheder, og den største må jo nok være min oldefar, Jens M. Knudsen. Han var en vellidt mand i hele Hoptrup Sogn og gjorde meget for at bevare danskheden i Sønderjylland under tyskertiden. På et tidspunkt var jordpolitikken et følsomt område. Var der en gård til salg, og var der fare for, at den kunne komme på tyske hænder, prøvede oldefar at finde en dansk køber, og lykkedes det ikke, købte han selv gården uanset eventuelt tab. For som han sagde, hellere selv få tab end at få jorden på tyske hænder, og det lykkedes ham også på den måde, at bevare meget af den sønderjyske jord på danske hænder.

Oldefar var en meget aktiv mand, han nåede at være formand for Marstrup Mejeri i 25 år og udnævnt til æresmedlem. Det amme blev han for Haderslev Østeramts Ringridderforening, som han var med til at stifte.

Den nok største oplevelse i gårdens historie blev der skrevet mangt og meget om i de daværende aviser. Det var da kongefamilien kom på besøg. Dagen var den 22. maj 1936.

Kongeligt besøg

Den 21. maj 1936 klokken 8 om morgenen blev der ringet fra kongeskibet, at kongen ønskede at komme til Kalmargård. Der blev travlhed. Min bror, Knud, ringede til os, at vi skulle komme omgående, og Knud kørte til Haderslev efter den berømte kranscake hos konditor Carstensen, og dertil blev der siden hen serveret vin.

Det var nemt at være med til modtagelsen, for kongefamilien var så jævne at tale med. Kongen tog far med op i den øverste stue, - "så sognefoged, nu vil vi tale sammen. Hvad gør I ved tyskerne, for de kommer nu for højt op?"

"Ja, Deres Majestæt, vi har gjort, hvad vi kunne i 56 år, nu må hjælpen komme fra København!"

Vi havde et billede stående på klaveret af dronningen med prinserne. Det tog kronprins Frederik ned til sin far og sagde: "Se far, her er et billede, hvor du ikke er kommet med på." Alle gæsterne gik hjemmefant rundt i hus og have og talte med os. Ude i haven var de kongelige damer meget interesseret i Danmarks største kirsebærtræ.

Da kronprinsen gik sammen med min bror fra haven ind i huset, stødte han sit hoved mod hoveddøren, og så sagde min bror: "Ja, den dør er nok ikke bygget til så høje herrer!" Det morede kronprinsen sig meget over.

Før kongefamilien tog afsted satte min far sig ved klaveret. Han spillede uden noder, og vvi sang vore fædrelandssange. Så sagde kongen: "Der kan du se Ingrid, sønderjyderne kan spille uden noder og synge uden sangbog."

Desværre er der ingen billeder fra denne begivenhed.

Det var, hvordan fars faster oplevede besøget.

Året efter blev oldefar rider af Dannebrog, hvilket naturligvis var en stor ære.

Kongefamilien besøgte igen i 1946. Da var både kongen og oldefar mærket af krigsårene, men hilse på Knudsen det skulle kongen nu alligevel. Det var sidste gang kongefamilien besøgte Marstrup, men disse besøg vil altid være en del af Kalmargårds historie, og samtidig viser det, at kongen værdsatte det arbejde, som oldefar gjorde for at bevare danskheden i de svære år under tyskerne.

Storken

En anden "personlighed", der var med til at præge Kalmargård, var af en hel anden slags. Det var nemlig storken. Der er ingen, der helt kan huske, hvornår reden præcis er kommet op, men på billeder tilbage til 1900, kan man se, at den har sin plads højt oppe på stuehuset. Storken har også

boet her gennem generationer, men sommeren 1972 var sidste år, den besøgte gården.

Gården flyttes

Men årene går, og vi er nået til 1977. Far er ved at sælge gårdens bygninger til kommunen, efter at der er kommet protester fra det omkringliggende boligkvarter. Det var meningen, at der skulle bygges en ny svinestald, så svinebesætningen kunne og køerne sættes ud. Men hvis far havde vidst, hvad omkostningerne havde været på forhånd, havde han nok ventet lidt med udsætningen af køerne og tilbygningen til svin. For som han selv siger, så er det vemodigt, at se ens fødegård blive revet ned, men igen, flytningen ville betyde en meget stor arbejdslettelse. Idet det er nye bygninger, man kommer til at arbejde med.

Enden af det hele blev, at vi i 1978 begyndte på byggearbejdet.

Gårdens nye placering er en lille kilometer væk fra det gamle Kalmargård, og vores nye nabo er Nørbygård, der engang hørte ind under Kalmargård for en kort periode, men har sin hel egen historie.

I 1979 var byggeriet færdigt, og vi flyttede. De nye bygninger består af en lade, svinestald med plads til 500 fedesvin - årlig produktion på 2000 stk. Det var meningen, at der på et tidspunkt skulle bygges til søer, men under udgravningen stødte man på en mose, og derved kom der nogle uforudsete bygningsomkostninger, og efter den tid, er det kun blevet ved snakken. Efter den tid er der ikke blevet bygget nyt.

Det kunne ellers have gået helt galt i 1991. Vi har på gården et halmfy, og der er det som regel en lille risiko ved at have angående brandfare. Grunden til at det kun udviklede sig til

en lille brand var, at min lille mis kom og vækkede mig. Hvis ikke den havde gjort det, havde ilden haft let spil i vores lade, som var fyldt med halm og maskiner, og i forlængelse af lade ligger svinestalden.

Driften

Hvor vi før havde almindelig svineproduktion, er stalden nu lejet til Sønderjysk Svinerådgivning, som forsøgsafprøver foderblandinger fra forskellige foderstoffirmaer. Det fungerer på den måde, at far tager sig af den daglige pasning, som var det hans egne grise, men Sønderjysk Svinerådgivning sørger for køb af grise, foder, medicin og E-kontrol. Denne svineproduktion ophørte i 2001.

Arealet er nu på 50 ha. Bl. a. er de fire ha, der lå i landsbyen med de gamle bygninger blevet solgt fra. Siden 2001 har gården været bortforpagtet.

Fremtiden

Fremtiden for Kalmargård er, at mine søskende ikke er interesseret, men det er jeg, og vi er her i 2004 begyndt at drøfte generationsskiftet.

Fæstere/ejere af Kalmargård.

Hans Hieronimussen
død 1743
Gift med Karen
1688 - 13. 2. 1752.

1738

Hieronimus Hansen
9. 9. 1708 - 15. 12. 1775.
Gift 27. 9. 1742 med Kiesten Gertdatter
16. 3. 1721 - 3. 1. 1795.

1756

Las Iversen
29. 7. 1716 - 5. 1. 1780.
Gift 23. 10. 1749 med Ingeborg Gertsdatter
25. 6. 1726 - 17. 7. 1798.

1779

Marcus Lassen Iversen
16. 8. 1750 - 1. 3. 1790.
Gift 11. 10. 1782 med Maria Madsdatter
3. 8. 1760 - ?

1790

broderen Iver Lassen Iversen
4. 5. 1758 - 10. 6. 1799.
Gift 8. 10. 1791 med Inger Elisabeth
Jensdatter
10. 11. 1764 - 3. 10. 1842.

1799/1813

Las Iversen
8. 5. 1792 - 13. 6. 1842
Gift 2. 11. 1816 med Kathrine Dorthe
Hansdatter
23. 6. 1792 - 19. 12. 1856.

1818

Knud Knudsen
28. 10. 1768 - 13. 11. 1844.
Gift 9. 10. 1802 med Inger Elisabeth
Jensdatter
10. 11. 1764 - 3. 10. 1842.

1832

Iver Knudsen
7. 1. 1805 - 10. 10. 1857.
Gift 9. 11. 1833 med Catrine Ravn
7. 11. 1809 - 20. 8. 1900.

1864

Knud Iversen Knudsen
19. 3. 1838 - 20. 6. 1895.
Gift 12. 7. 1861 med Cathrine Kjestine
Kragh
21. 12. 1836 - 10. 4. 1908.

1900

Jens Madsen Knudsen
2. 9. 1867 - 8. 2. 1960.
Gift 6. 4. 1900 med Anne Kjestine Sørensens
19. 6. 1877 - 5. 5. 1964.

1935

Knud Sørensen Knudsen
2. 10. 1901 - 12. 5. 1951.
Gift 1. gang 9. 6. 1938 med Christine
Holst
24. 12. 1914 - 2. 9. 1947.
Gift 2. gang 14. 11. 1950 med Kathrine
D. M. Knutz.
10. 12. 1909 - 14. - 6. 1996.

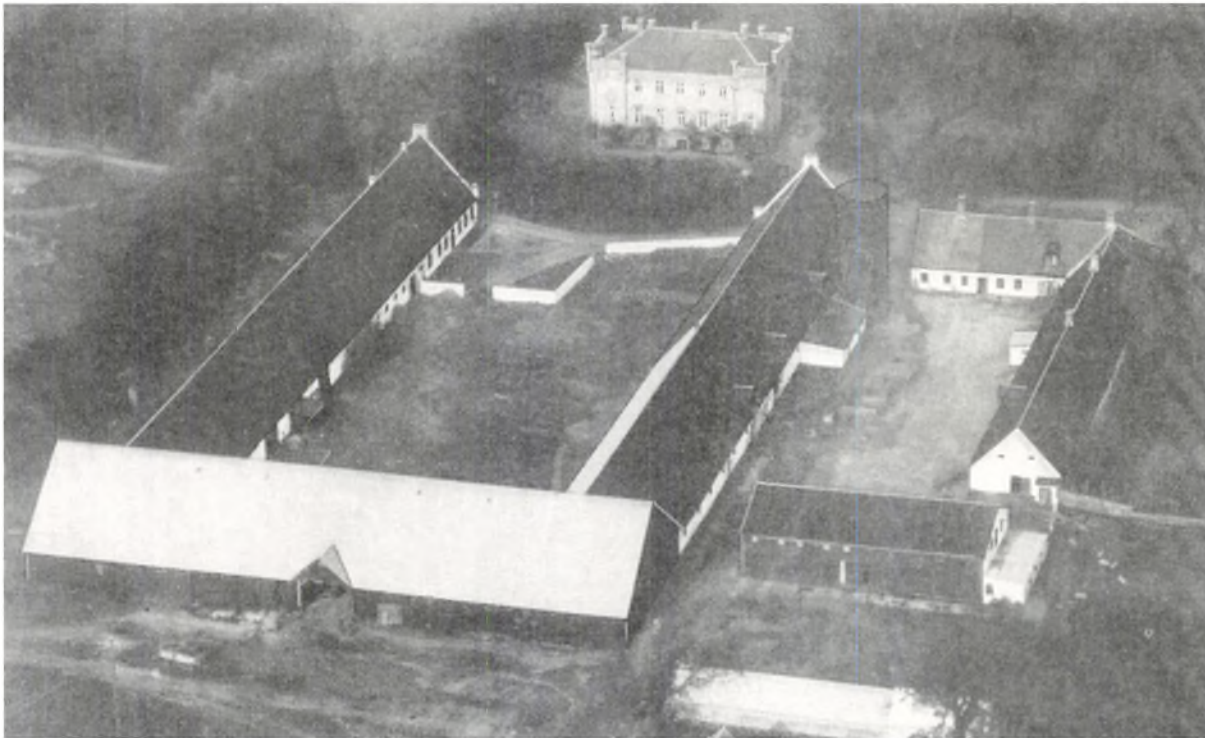
1951

Enken Kathrine Knudsen.

1971

Jens Madsen Knudsen
18. 7. 1938.
Gift 4. 11. 1967 med Inger Andersen
29. 4. 1944.

Benzonsdal

*Benzonsdal
o. 1930.*

Herregården Benzonsdal ved Høje Tåstrup er på flere måder meget interessant. Den er i femte generation, hovedbygningen er helt enestående og den tilblivelseshistorie er atypisk.

Benzonsdal blev i 1730 frastykket sædegården Gjeddesdal af højesteretsassessor Peder Benzon, som i 1714 havde købt den af broderen Lars Benzon. Deres fader, generalprokurør Niels Benzon, havde erhvervet Gjeddesdal i 1706.

Niels Benzon (1646-1708) var søn af læge Niels Benzon (1609-1708), der var søn af borgmester Bent Hansen i Randers. Lægen og hans hustru, Mette Nielsdatter (1605-1687), var af meget velhavende slægter, og som de rige randersborgere udlånte han sine penge til betrængte herremænd, ligesom han satte penge i handel, og her var hansestaden Lübeck det foretrukne sted. Disse lån medførte at han blev storpekulant idet han i de nedgående tider måtte overtage mange af panterne, således i 1657 Højris på Mors, i 1666 Bjørnkær i Vendsyssel, i 1668 Vår i Himmerland og flere mindre herregårde.

Sønnen Niels Benzon tog den juridiske doktorgrad fra universitetet i Leiden i 1669. I 1672 overtog han driften af faderens gård - Vår ved Limfjorden. Kort efter blev han ansat i centraladministrationen og sluttede karrieren som generalprokurør (kronens juridiske konsulent).

Benzon blev storgodsejer. Han arvede Vår, fik Åstrup på Sjælland med sin første hustru og købte de tre sjællandske herregårde: Mørkegård (Toftholm ved Mørkøv) i 1681, Aggersvold i 1691 og Gjeddesdal i 1706.

Niels Benzon døde i 1708, og sønnen Lars Benzon (1687-1741) arvede faderens gods, hvoraf han i 1714 overlod Gjeddesdal til broderen Peder Benzon (1684-1735). Han var højesteretsassessor og ejede i forvejen Vår, Ågård, Åstrup, Benzonseje (Risbyholm), Kyo og Tryggevælde.

Peder Benzon udvidede sit gods betydeligt med både kirker

og fæstegods. I 1730 udstykkede han en ladegård til en selvstændig herregård, der fik navnet Benzonsdal. Efter Peder Benzons død i 1735 blev Gjeddesdal og Benzonsdal købt tilbage af broderen Lars Benzon, som i 1740 solgte til broderen Jacob Benzon (1688-1775). Han sluttede karrieren i centraladministrationen som statholder i Norge. Historikeren Suhm skrev om Jacob Benzon: "Vel har han aldrig udrettet store ting til Norges bedste, men han har holdt landet i en jævn, rolig gang og afværget meget ondt".

I 1744 solgte Jacob Benzon Benzonsdal til kancelliråd Jens Andersen, der beholdt gården til 1757, da den københavnske vinhandler Frederik Barfred købte den. Han fik i 1765 oprettet et stamhus af Benzonsdal. Dvs. at Benzonsdal skulle gå udelt i arv gennem kommende slægtled. Om det var landboreformerne der påvirkede Frederik Barfred er uklart, men i 1786 fik han ophævet stamhuset, og to år efter overlod han

Benzonsdal o. 1875.

Benzonsdals hovedbygning o. 1900.

godset til sønnen Jens Lauritz Barfred, som i 1797 købte Gjeddesdal med gods.

I 1792 begyndte Jens Frederik Barfred udskiftningen af bøndergodsets gårde, et projekt han afsluttede i 1800, og så solgte han sine to godser til Niels de Bang (senere ejer af Sparresholm) og hans svoger von Eggers., men Eggers blev kort efter købt ud. I 1806 blev justitsråd Bech ejer af Benzonsdal, som han året efter solgte til Jens Frederik Barfreds søn Frederik Mathias Barfred.

I 1853 købtes Benzonsdal af Carl Christian Cornelius greve Lerche (1826-1881). Han var yngste søn af lensgreve Lerche til Lerchenborg ved Kalundborg.

Den nye ejer fandt den gamle hovedbygning af bindingsværk utidssvarende, og i 1856 lod han opføre en ny og ganske særpræget hovedbygning.

Ved første øjekast kan den virke engelsk inspireret i en tid, hvor man interesserede sig for gamle stilarter. Men det er en særegen klassicistisk bygning i to stokværk over høj kælder. Hovedindgangen er i østgavlen og hoveddøren er i vestgavle. Fra hoveddøren kommer man ind i et trapperum, der fører den besøgende op i niveau med stueetage. Trapperummet fører ind i en vestibule, et centralt rum, der føres op gennem hele huset og har ovenlysvinduer. Herfra er der adgang til næsten samtlige stuer.

Det centrale rum i huset vidner om et italiensk inspireret hus, som har sit forbillede i antikkens bolig.

Det er samme disposition, der ligger til grund for Fredensborg Slot og Gjerdrup hovedbygning.

Der opførtes også en ny avlsgård, der i sin enkelthed passer fint til hovedbygningen.

LERCHE.

Slægten Lerches våben.

Greve Lerche var gift med Sofie Steensen-Leth fra Egeløkke på Langeland, og efter hans død i 1881, sad enken med Benzonsdal til 1890, da sønnen, senere kammerherre, Carl Christian baron Lerche (1856-1920) overtog godset. Han var gift med Sigrid With.

På den tid omfattede hovedgårdsjorden godt 53 tdr. hartkorn med 439 tdr. land ager. Jorden var, efter den tids beregning, noget af det allerbedste i landet. (Det er den forøvrigt stadig!)

Besætningen bestod af 160 køer, 40 stk. ungvæg og kalve, 4 tyre, 22 heste, deraf 4 luksusheste, samt 4 plage og føl.

Folkeholdet omfattede 1 forvalter, 1 fodermester, 3 røgttere og 1 foderelev, 1 forkarl, 10 elever, 2 karle, 1 staldkarl, 1 pige, 6 malkekoner, 3 daglejere og i roer og høst 10 polakker.

I 1920 overtog sønnerne Carl Christian Cornelius baron Lerche og Vincens baron Lerche (1891-1966) godset. Sidstnævnte blev i 1944 enejer af Benzonsdal. Han var gift med Marie Frederikke Collet fra Lundbygård.

I 1961 købte sønnen, senere kammerherre, Christian Carl Frederik baron Lerche (1923-1998) halvpert i Benzonsdal. Senere blev han enejer.

I 1960'erne blev gårdens marker fredet. Det frodige landskabs særegne karakter understreges af de mange egetræer, der stadig står i markerne - solitærtræer. Det er værd at tænke på, at mindre end 20 minutters kørsel fra Rådhuspladsen i København, ligger der en så naturskøn herregård.

I 1990 blev sønnen Vincens Carl Christian baron Lerche medejer af Benzonsdal. Han havde siden 1974 ejet Danmarks nordligste herregård, Gårdbogård i Skagen Kommune. I 1982 blev han gift med Helle Enhard, og de har sønnerne Christian Cornelius og Mads Christian.

Vincens Lerche er udnævnt til hofjægermester, og han har været formand for Landsudvalget for planteavl.

Efter faderens død overtog Vincens Lerche den anden halvdel af Benzonsdal, og i 1999 solgte familien Gårdbogård og flyttede til Benzonsdal.

Avlsgården brændte i 1995, og derefter opførtes moderne længer med respekt for gårdens gamle struktur, så udlængerne giver stadig hovedbygningen en passende samspil.

Til Benzonsdal hører godt 400 ha. Der drives med ren planteavl.

Godset giver rammerne, men det er lejeindtægterne der giver økonomien. Bl. a. har Det kongelige Teater lejet en hal på Benzonsdal.

Skarp Salling

Når årsmødeudflugten indledes søndag, den 29. maj, sker det i Skarp Salling kirke, der ligger i det nordvestlige Himmerland. Denne kirkebygning er en af de mest interessante fra den romanske tid. Den er opført i begyndelsen af 1100-tallet som en basilika, dvs. at kirken har et hovedskib og to sideskibe, hvor sideskibene har den halve højde og den halve bredde af hovedskibet. (Basilikaen er en byggeskik, der kendes fra antikkens Rom, hvor den først og fremmest blev benyttet til offentlige bygninger.)

Som en typisk romansk kirke har den et kor ved hovedskibets østgavl og dette kor afsluttes med en apside. De to sideskibe har hver en apside.

Denne type er kendt fra domkirker, klosterkirker og købstadsognekirker, men som landsbykirke er den en sjældenhed. Kun Tamdrup ved Horsens, Starup ved Haderslev og Hvidding ved Ribe har samme form. Forklaringen på Skarp Sallings helt usædvanlige form for en sognekirke kendes ikke. Det er tænkeligt, at kirken er opført som privatkirke til en nærliggende stormandsgård eller en nu glemt gejstlig institution, som et mindre klostresamfund eller en valfartshelligdom.

De tidlige romanske landsbykirker er det stærkeste udtryk for kristendommens magt over befolkningen. Selvfølgelig repræsenterer det store domkirker og klosterkirker også kirkens magt, men de er fåtallige. Derimod bekræftes kirkens magt af de henvend 2000 landsbykirker, der i århundrederne efter kristendomens endelige etablering, rejstes i sognene i sognene ud over hele landet.

Sogn

Sognet er en kirkelig-administrativ inddeling og betegner et distrikt, hvis beboere søger til samme kirke. Sognedannelsen, som endegyldigt blev fastlagt i 1100-tallet, er en organisatorisk milepæl i landets historie og et redskab, som gav øvrigheden stærke muligheder for at kontrollere og påvirke befolkningen. Sognets primære formål er naturligvis sjælesorg, og den kirkelige betjening forudsatte tilstedeværelsen af præst, kirke og kirkegård. Til gengæld for de åndelige goder, som sognefolkene var pligtige til at modtage i deres egen kirke, måtte menigheden aflevere en tiendedel af afgrøderne til præst, kirkebygning og bisp. Dette faste afgiftssystem, som tidligst omtales i 1135, skulle snart blive et eftertragtet økonomisk objekt og udgangspunkt for stridigheder, der ganske får en til at glemme institutionens egentlige formål. Stridighederne hænger sammen med ejendomsforholdene og et ældre decentraliseret lægmadsstyre, som kirken principielt måtte være modstander af.

De ældste kirker var opført af stormænd, der havde skænket jord og midler til formålet. Handlingen var en naturlig fromhedsgerning for den, som havde mulighed, men kunne også sammenlignes med en kapitalinvestering, der allerede i det dennesidige gav gode renter i form af gaver og afgifter, som kirkegængerne erlagde for den enkelte handling.

Sogneorganisationen er i princippet udtryk for et centraliseret bispe styre, idet alene stiftets leder kunne udstyre præster med beføjelser til at administrere nådemidlerne, ligesom bispnen havde ret til en tredjedel af tienden og indsigt i præstens forvaltning af de resterende midler. Virkeligheden har imidlertid været et kompromis, for kirkebyggerne og deres arvinger var ikke til sinds at give afkald på gamle ret-

tigheder uden sværdslag. Vi ser det i samfundets top, hvor kongen længe bevarede den afgørende indflydelse ved bispevalgene, og endnu i 1251 indskærpede et pavebrev, at ærkebispnen skal sørge for, at kirketiendet ikke opkræves og administreres af lægmænd

Så sent som i 1260 taler den sjællandske stormand Peter Olafsen, der skænkede penge til indvielsen af kirken i Karise, om "min kirke" og "min præst."

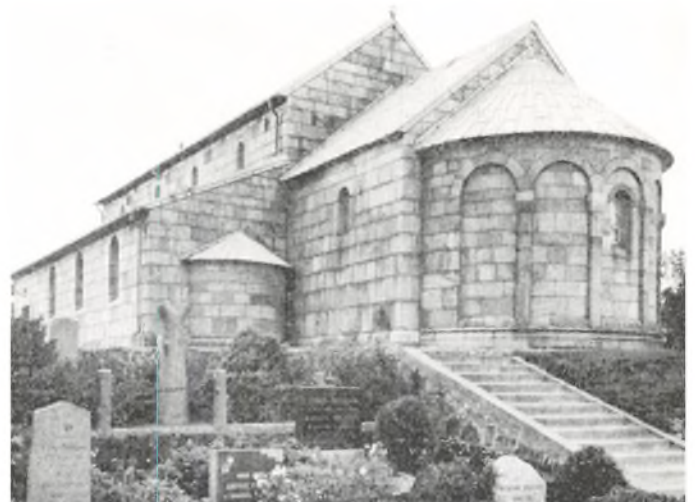
Spørgsmålet om kirkernes bygherrer er vigtig, fordi bestemmelsen af deres placering i et samfund, hvor magten hovedsagelig beroede på jordbesiddelse, er med til at give os en bedre forståelse af bygningernes væsen. De ofte fornemte udstyrede sognekirker med herskabspulpitur og billeder af fromme stiftere viser os en verden, som var ukendt med tanken om demokratiske fællesskaber.

Den ældre påstand om, at det var sognets fri mænd, der lod stenkirkerne opføre, er en ubegrundet antagelse. Tanken om de frie bønder som bygherrer er udsprunget af andelstanken, hvor de frie bønder oprettede mejerier.

Skarp Salling kirke har gennem tiden været genstand for til- og ombygninger, men i 1890 gennemførtes en restaurering under ledelse af arkitekt H. B. Storck. Nogle mener, at han gik for voldsomt frem for at rekonstruere den gamle kirke, men den kirke vi ser, er et smukt eksempel på en stor landsbykirke, hvis stil kunne være en domkirke værdig.

I kirken ses mod vest et såkaldt vestværk - et herskabspulpitur. Her kunne stormanden sidde under gudstjenesten, højt hævet over den menighed, som han var en del af.

OGN

Bryllup på Kamgården i Tommerup

Konsulent Henning Mortensen, Marslev har fundet denne gamle beretning.

Tommerup kirkebog.

Copuleret.

Ungkarl og brændevinsbrænder og brygger Peder Rasmussen 38 år i Odense og jomfru Nielsine Jørgensdatter Kam 36 år.

Forlovere:

Gårdmand Laurits Grønlund i Tommerup og gårdmand Rasmus Kam i Dyrehavegård Viet den 24. april 1861 i kirken. Tillysning 1., 7. og 14. april.

Elleruplund, onsdag, den 24. april 1861.

Brygger Peder Rasmussen og jomfru Nielsine Kam er i dag blevet ægteviet i Tommerup kirke og har holdt deres bryllup i Kamgården. Jeg har været med til bryllup, og vil her med få linier beskrive samme.

Jeg vil begynde med at sige, at det var det fineste bryllup og en af de smukkeste bryllupsfester jeg har overværet, ligesom jeg tør sige, det vil vare mange år før Tommerup ser magen til højtideligt optrin som dette i dag.

Da jeg gik ind i gården gjorde det et opløftende indtryk at se Dannebrog vaje i haven. Alt var smukt både ude og inde, og straks var jeg i en ret munter stemning. Her var intet stivt intet snerklet eller patentligt, det var så frit altsammen, 5 musici fra Odense og 4 andre af 5. batallions musikkorps var der, men man modtoges ikke som ellers med trompetskål.

Ved middagstid ankom brudgommen fra Odense fulgt af ikke så få læs af hans venner derude fra tillige med deres damer. Efter at have spist frokost rejste vi kl. 2 til kirke. Ved Peder Christensens havde Conrad oprejst en smuk æresport. Blomster og grønt var flere steder strøet, og ikke få dannebrogslag vajede. Ved indgangen til kirkegården var også æresport, og der stod en uoverskuelig folkestimmelse fra flere sogne trindt omkring, så stort at jeg aldrig har sene mangel, og man kunne næppe trænge sig igennem. Våbenhuse var som en løvhytte og idet man kom dertil og så ind i den med grønt og dannebrogslag i hundredvis smykkede kirke, hørte fra kirketårnet ringning og inde i kirken basuntoner af musikkorpset, der havde plads på pulpituret, var det for mig et af de mest opløftende øjeblikke jeg har oplevet. Jeg blev sært til mode og fortids minderne og fremtidens håb blev levende for mig.

Hvad Thurah sagde i sin vielsestale kunde ikke godt høres for larm af den uhyre folkemængde, som havde trængt sig ind i kirken. Kun så meget fik jeg at høre, at han sagde, at de begyndte deres vandring under heldige omstændigheder, men at det var og er ikke nok, hvis de ikke havde Vorherre med.

Sangen ledsagedes af musik. Skolebørnene var også på pulpituret. Det var højtideligt.

Skade at der var sådan en larm af de mange nysgerrige.

Straks efter at jeg var kommet tilbage til Kamgården gik vi tilbords. Hver herre fik sin dame, og jeg fik såmænd en gam-

mel enke, Anders Kams enke fra Assenbøl, og fik hende slæbt op ad trapperne til salen, hvor jeg fik den så overmåde heldige plads ligeefter brudgommen og fru Thurah med udsigt over haven, hvor Dannebrog vajede over byen til kirken, i sandhed en misundelsesværdig plads.

Så spiste man først suppe og så hønserogout med kage, dernæst noget som vist hedder vanilje og et slags rødgrød, kalkunsteg og drevstekage. Alt blev skyllet ned med et godt glas St. Juline.

Sæbesyder Blumensådt udbragte parrets skål efter at en sang - Så glade droge vi fra kære hjem - forfattet af hattemager N. Dosih var afsunget. Nok en sang blev afsunget o.s.v.

Brudgommen holdt en lille tale, hvori han fornemmelig gav tilkjende, at det var ham, der på tirsdag for 24 år siden gik med en bylt under armen og ville til Odense, og da han kom lidt fra sit hjem satte han sig ned og græd. Det var fordi han i skolen havde set dybt ind i et par pigeøjne.

Musikken spillede i have, og i de tilstødende værelser blev der råbt hurra.

Endelig blev en tredje sang - forfattet af maler Gjeahn. En kærligheden luftning gennem bølger blev afsunget Man drak af glassene, man klinkede, man smilte og det var jo nok så morsomt.

Efter bordet spadserede man i haven.

Familien fra Klarskov ankom, hvoriblandt Fritz Leth med hvem jeg fik en velsignet sød samtale. Vi blev ret fortrolige og dus. Han fortalte mig om Ida, der ikke nåede at blive ham mere end en søster, men dog en søster i Vorherre.

Med Møller fra Tallerup havde jeg en lang samtale.

Ud på aftenen blev der danset, der blev sunget firstemmige sange, man glemte ikke at røge cigar, man passiarede - med et ord, der var livligt.

Da det var hen ad midnat rejste en stor del af de fremmede og jeg rejste også.

Sære tanker krydsede igennem min sjæl, da jeg gik. Jeg havde mødt kærlige, bløde øjne og smil. Venlige erindringer fra fordums dage. Jeg tænkte meget på min lille søde fæstemø og på den dag, som vi håbe, der oprinder engang for os, som den i dag er oprunden for Rasmussen og Sine. Jeg var let og glad om hjertet, thi jeg havde oplevet en mageløs dag.

NYT FRA KREDSENE

Sjælland Syd

Kredsens traditionelle skoledag afholdtes den 6. november, og den var i år henlagt til Efterskolen Østergård ved Mern. Se referatet side 13.

Generalforsamling lørdag den 5. marts 2005 kl. 13,30 på Landbocentret, Center Alle 6, 4683 Rønnede.

Efter generalforsamlingen fortæller tidligere ambassadør Kristian Lund-Jensen om sit liv fra sin opvækst i vestjylland til ambassadør i Indonesien og Australien.

Ole Krogh Jensen

Århus Amt

Efterårsmødet den 27. oktober var meget vellykket. Der mødte 28 medlemmer op. Vi begyndte med at se magasinerne, hvor Jens Aage Søndergaard viste rundt og fortalte om de gamle landbrugsmaskiner og håndredskaber. (Hvorfor kalder man en fork for en høtyv?)

Derefter fik vi en dejlig kop kaffe i Den gamle Stald.

Ved den efterfølgende generalforsamling blev der valgt tre nye bestyrelsesmedlemmer, nemlig proprietærene Anne Lis Ladefoged og Hans Alrøe Christensen samt gårdejer Poul Otto Petersen.

Bestyrelsen har konstitueret sig med Anne Lis Ladefoged som formand og Jørgen Katholm som næstformand.

Proprietær Ove Porse, Fredenslund ved Allingåbro indbyder Slætsgårdsforeningens medlemmer til 50 års jubilæum samt bedriftbesøg den 1. juli 2005 kl. 14.00.

Hans Alrøe.

Nordsjællandskredsen

Kredsen afholdt sit efterårsmøde den 16 november på Skævinge Kro. Først afvikledes generalforsamlingen, hvor kredsformand Signe Jensen udtrykte sin skuffelse over, at den planlagte tur til Sofiero i Skåne ikke kunne samle tilslutning. Der var genvalg til Poul Andersen, Svend Madsen og Jørgen Hansen. Ny bestyrelsessuppleant blev Helen M. Henriksen, Birkemosegård.

Efter kaffepausen var der amerikansk lotteri, da et medlem havde sponsoreret nogle flotte præmier.

Aftenen sluttede med, at redaktøren af foreningens medlemsblad fortalte om sit arbejde, og om nogle af de mange gode oplevelser han har haft, når han kom rundt til medlemmerne over hele landet.

OGN

Vestsjællandskredsen

Ordinær generalforsamling afholdes 19. januar kl. 14.00 på Høng Landbrugsskole.

Efter generalforsamlingen foretog ved Thomas Fink, Tølløse. Thomas Fink fortæller om sin opvækst i Sydtykland, som sin landbrugsuddannelse og sit arbejde som rådgiver for en gruppe landmænd i Slovakiet.

Bestyrelsen påtænker at sommerudflugten bliver til Koldingegnen, med kunstmuseet Trapholt, De geografiske Haver og damskæveriet.

Vagn Juel Jørgensen

Vejle Amt

Generalforsamling på Sandvad Sognegård den 15. november bød på genvalg til: Inge Hartmann, Jørgen Sørensen og Laurits Chr. Lauersen samt nyvalg til Jørgen E. Ziska. Formanden takkede Oluf Føns Knudsen for sine 18 år i bestyrelsen, og de sidste 9 år som formand. Formanden orienterede om det kommende årsmøde i Himmerland og årsmødet i 1006, hvor kredsen er arrangør.

Herefter kom Peder Thomsen, tidl. formand for familiebruget, og hans emne var: Dansk landbrug fremover. Han sagde bl.a.: "For at se fremad – skal man se udviklingen bagud." Han og Bodil begyndte i 1965 med 14 ha, 10 køer og 10 søer. I 1992 var det blevet til 58 ha, 25 køer til i dag. Sammen med en søn har de 140 ha, der er 300 søer 7000 fedesvin og 100 ha forpagtet.

Peder Thomsen har fra 15 års alderen været med i organisationsarbejde, først idræt og fodbold og fra 1980 i landbruget, heraf 12 år som landsformand i familielandbruget.

Peder Thomsens virke i landbruget har hele tiden gået ud på, at få mest mulig ud af tingene, både stald og mark. Miljølovgivningen er skyld i ekspansion i landbruget. Lovgivningen stiller større krav til mere jord, og dermed stiger priserne

Hvis en journalist ringer for at spørge, har han på forhånd bestemt, hvad han vil vide, og kun få af dem går grundigt til bunds i tingene. De bruger ensidige oplysninger til deres information, men de er også presset i deres arbejde. Naturfolket vil hellere se en orkide eller en lyngplante end et produktivt landbrug. Lugt af svin på landet – bilos i byerne, hvad er mest problematisk. Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet vil have mere natur – sjældent taler de om, at landbruget skal have kompensation for at afgive jord til det. Forfædrene fik præmier for at opdyrke hede, men nu bliver man straffet. Dyreenheder er det samme nu som for 20 år siden. Svinene får skyld for at forurene, men kreaturer er de værste, man kan bedre tolerere en ko med lille hjerne og store øjne, end en gris der lugter. Reglerne for dyreenheder er så stramme, at det næsten er umuligt at udvide, så konsekvensen bliver, at antallet af dyreenheder falder fremover. Man taler i alvor om et svinestop.

Ønskes der fri handel over grænserne med ulandene, bør konsekvensen derfor også være fri bevægelse af arbejdskraften. Fremtidens produktion vil flytte ud til den billige arbejdskraft, så den hjemlige produktion vil falde. Landmænd skal skynde sig, at sælge den jord de har, man har et ønske om at lægge hele landet ud til natur, sagde Peder Thomsen.

I 1965 havde vi det bedre som landmænd, end vores børns generation har det i dag. Og Peder Thomsen frygter, at 75 års grænsen for familieoverdragelsen uden bopælspligt vil gøre en masse slægtsgårde til sommer- og fritidshuse. Herved vil landkommunerne blive mere affolkede. De der flytter på landet, må forstå, at et produktionslandbrug lugter i et vist omfang, jo færre landmænd - jo flere problemer får han i den retning

Trods alt mener Peder Thomsen, at for den bedste halvdel af de unge landmænd, vil der være en fremtid.

Jette Jørgensen.

Himmerlandskredsen

Tirsdag, den 7. december kl. 19.00 samles i Års Bowlingcenter.

Først bowler vi i to timer, og derefter fællesspisning.

Tilmelding senest den 3. december til A. C. Winther Hansen tlf.: 98 35 16 03.

Adresseændringer

Adresseændringer bedes meddelt foreningens sekretær:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv.

Tlf. 59 27 59 77.

Højskoledagen

Slægtsgårdskredsen i Sydsjælland har hvert efterår en velbesøgt "højskoledag", hvor man har fået husly på en høj-, efter- eller landbrugsskole.

I år var vi 65 deltagere, der var samlet på Efterskolen Østergård ved Mern.

Østergård

Efter formiddagskaffen fortalte forstander Henrik Friis om Efterskolen og Østergård.

Østergård var en ladegård under Lilliendal. Oprettet o. 1790 af en fjerntliggende hovmark og to ødegårde. Oprindelig boede ladefogeden på gården. Da Lilliendals ejer, Adam Christopher greve Knuth, i 1821 oprettede fideikommissgodset Lillendal, opgik Østergård i dette. Til Østergård hørte da 158 tr. land.

I folketællingen fra 1845 oplyses, at gården var forpagtet af Jørgen Hansen, 38 år, som boede er med sin kone og 7 børn. Han havde kort forinden overtaget forpagtningen.

Senere blev Østergård bortforpagtet til en yngre søn fra Lilliendal, Christian greve Knuth. I 1870 var forpagteren Frederik greve Knuth, og i 1880 sad stamherren til fideikommissgodset, Christopher Carl Valdemar greve Knuth, so forpagtrer af Østergård. Greven var på det tidspunkt udgift, men der var husjomfru, livrist, kusk og sy pige. Landbruget ledes af greven ved en forkarl og folkeholdet omfattede 6 tjenestekarl og 5 tjenestepiger.

I begyndelsen af 1900-tallet blev Østergård drevet ved en bestyrer. Af gårdens 158 tdr. land var 148 ager. Der var 50 køer, 20 stk. ungvæg, kalve og tyre, 8 heste samt 3 plage og folk. Der produceredes årlig 100 fedesvin. Foklkeholdet var på den tid: 1 forkarl, 1 karl, 1 pige, 4 daglejere og om sommeren 2 polakker, desuden 1 have- og køkkenkarl samt røgtere og malkere. På den tid var hovedbygning og have udlejet.

Ved afløsningen af fideikommissgodset i 1922 frastykkedes et betydeligt areal af Østergårds jord, og i 1941 solgtes ejendommen til Østifternes Åndsvageanstalt.

I 1992 købtes Østergård af den efterskole, der siden 1954 havde været på Lekkendes hovedbygning. Efterskolen har specialiseret sig i undervisning af sent udviklede unge.

Kvinderne i Grundtvigs liv.

Efter forstanderens velkomst og orientering talte fhv. sognepræst Hans Henrik Christiansen om "Kvinderne i Grundtvigs liv".

Grundtvigs livskamp var mellem indre og ydre dæmoner. Han ville ved tankens kraft kue vellysten, men faldt for Marie Blicher i Gundslev Præstegård. Efter at have forelsket sig i Constance Leth på Egeløkke, tænkte han også på Marie Blichers lillesøster Elisabeth - kaldet Lise..

Grundtig digtede når han var forelske.

Efter 15 års forlovelse med Lise Blicher, blev de gift.

På en af sine studieophold i London traf Grundtvig Clara

Bolton, der lærte ham det frihedsideal, som siden kom til at præge hans tankesæt.

Efter Lise Blichers død, fulgte det korte, men meget lykkelige ægteskab med Marie Toft.

Grundtvigs tredje ægteskab blev indgået med Marie Tofts slægtning, Asta Reedt f. komtesse Krag-Juel-Vind-Friis. Hun var enke med fire børn, da hun opsøgte Grundtvig, og tilbød at passe hans lille søn Frederik. da de blev gift i 1858 var Grundtvig 71 år og hun 32. I ægteskabet fødtes datter Asta Marie Elizabeth, opkaldt efter Grundtvigs tre koner.

Rundvisningen

Efter emeritussens interessante og hyggelige foredrag var det tid til rundvisning på skolen. Eleverne viste rundt og fortalte om deres dagligdag på efterskolen.

Så ventede en epikuræisk frokost, som skolens elever og en lærer havde kreeret.

Vi blev serveret på det allerbedste af skolens elever, der gjorde deres til at give deltagerne en god oplevelse på Østergård.

Den danske sang og jysk tavshed

Efter pausen fortalte programmedarbejder ved DR Erik Lindsø om en danske sang.

Sangen er den poetiske kommentar mellem os, og i sangbøgerne gemmes det sprog, der ellers ville gå tabt.

Det var tid til eftermiddagskaffen, og derefter holdt Erik Lindsø sit foredrag "Og det var Johan."

Med udgangspunkt i hjemstavnen, der hvor man føler sig hjemme, fortalte han om sin barndoms landsby i Himmerland. Den egn af landet, hvor lovens skal holdes, men bryder den, når det er fornuftigt.

Indlægget, der både var indholdsrigt og muntert, beskrev det at forstå hinanden uden at sige det med ord.

OGN

Østergård tegnet af Ellen Valentin. Den prægtige hovedbygning er opført i 1878.

Slægtsgårdsrejsen 2005 - Irland

Dansk Slægtsgårdsforening tilbyder i 2005 en rejse til Irland. Det bliver en rundrejse på Den grønne Ø i dagene fra 17. til 23. juni. Rejsen arrangeres i samarbejde med Inger Mols Rejser i Jelling.

Prisen er kr. 9090,- som omfatter hele turen inklusiv fuld pension og entre.

Tilmelding til Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv. Tlf.: 59 27 59 77.

Irland er et pragtfuldt rejseland for alle, der elsker storslået natur, gammel kultur og en venlig befolkning. Besøg ved store naturscenerier og historiske og kulturelle seværdigheder. I programmet indgår besøg på et landbrug og et hestestutteri, og en aften bliver der mulighed for teaterbesøg med irske folkedanse og musik.

1. dag.

Check in i Kastrup kl. 07.45. Afrejse kl. 09.05 med SAS. Ankomst Dublin lufthavn kl. 10.20 lokal tid. I lufthavnen venter den irske bus, der tager os med rundt i landet i de kommende 7 dage. Vi kører vestpå og får en køn tur gennem grønne landbrugsområder.

I Kilbeggan besøges Locke's whiskey distillery. Irsk whiskey er vel verdens fineste whiskey. Vi får en museumsrundvisning og smager de gyldne dråber.

Ved floden Shannon ligger det gamle klosterkompleks Clonmacnoise, hvor 2 irske rundtårne og 3 gamle keltiske højkors kan ses mellem ruinerne af kloster og kirke. Guidet rundvisning og besøgscenter.

Turen fortsætter til Vestirland, hvor vi i Irlands 4. største by Galway bor i de følgende 2 nætter på godt hotel helt i centrum. Aftensmad på hotellet.

2. dag.

Efter det irske morgenbord besøger vi den imponerende domkirke i Galway. Derefter kører vi ud på halvøen Connemara, og dagsturen bringer os igennem nogle af Irlands mest maleriske, barske og afvekslende landskaber.

Turen går helt til Clifden, Irlands vestligste by, og til koralstranden ved Mannin Bay.

Nord for Clifden besøges en gammel historisk gård, og fårefarmeren viser rundt på ejendommen og fortæller om livsvilkårene før og nu i det barske og karrige Vestirland.

Ad veje, der kranses af fuchsia- og rhododendronhække, når vi frem til klostret Kylemore Abbey. Besøg i klosteret.

Turen tilbage går gennem Connemara Nationalpark med bjerge, heder og højmoser.

3. dag.

Efter morgenmaden kører vi langs Galway-bugten til et af de mest særprægede naturområder i Irland: The Burren, et goldt, bakket kalkstensområde med et righoldigt plante- og dyreliv. I området findes underjordiske huler og gamle stendysser. Vi besøger én af de 5000 år gamle stendysser.

Vi fortsætter til den barske klippekyst ved Cliffs of Moher. Klipperne rejser sig 200 meter lodret op af Atlanterhavet. Besøgscenter.

Herfra køres en utrolig smuk tur sydpå langs Atlanterhavet. Vi sejler over Irlands største flod Shannon, og når sidst på eftermiddagen frem til den hyggelige by Tralee, hvor vi i tre nætter bor på et godt hotel helt i centrum. Middag på hotellet.

4. dag.

I Sydvestirland findes vel nok Irlands smukkeste landskaber. I dag køres turen "Ring of Kerry". Det ene smukke natursceneri afløser det næste. I Cahersiveen ses huset, hvor Irlands store frihedshelt Daniel O'Connell blev født. I Waterville, der ligger smukt ved Atlanterhavet gøres frokoststop. I passet Coomakersta er udsigten over den forrevne kyst og havet helt fantastisk. Her ses resterne af to ringborge fra vikingetiden. Turen går over passet Moll's Gab til Muchross House, et herregårdspalæ fra 1884. Huset er historisk museum og har en storslået park.

5. dag.

Heldagstur på halvøen "Ring of Dingle", der byder på varierede landskaber af bjerge, strande, enge, søer og hav. Dinglehalvøen er rig på minder fra den tidligste irske kultur: kristne oratorier, bikubelignende stenhytter, helleristninger, klippefæstninger. Turen fører os til Sleah Head, Irlands vestligste pynt, vi besøger Gallerus Oratory, Irlands ældste stenkirke, ser bikubehytterne og ved kirkeruinen Kilmakedar ses landets ældste kristne stenkors samt et solur fra før kristen tid.

På Dinglehalvøen tales det gæliske sprog. Eftermiddagsstop i byen Dingle.

Efter middag på hotellet i Tralee er der mulighed for at besøge det nationale irske folketeater: Siamsa Tire (18 Euro). I forestillingen opleves det bedste af irske folkedanse og folkemusik, og forestillingen kræver ingen kendskab til engelsk.

6. dag.

Dagens tur går til Dublin. Overalt er veje, marker og haver omkranset af smukke gamle stengærder eller levende hegn. Byen Cashel har i 1500 år været symbol på storhed og gejstlig magt. Cashel var hovedsæde for de første irske højkonger, og Irlands skytshelgen St. Patrick bragte kristendommen hertil i år 450. Byen domineres af den 60 meter høje klippe, hvorpå findes resterne af en katedral, et rundtårn, keltisk kors m.m.

Roch of Cashel kaldes også "Irlands Jelling."

Irland og hesteopdræt hører uløseligt sammen. Ved byen

Kildare besøger vi National Stud, der er et af Irlands vigtigste avlscentre for fuldblodsheste.

Vi får guidet rundvisning blandt de ædle dyr.

I forbindelse med stutieret findes Irlands hestemuseum og De Japanske Haver.

Ankomst Dublin sidst på dagen. Indkvartering på hotel i centrum ved O'Connell Street. Hotellet ligger i gåafstand til de vigtigste seværdigheder, forretningerne i gågaden, udstillinger, pubber og teatre. Middag på hotellet.

7. dag.

Dublin-dagen på egen hånd er til shopping, slentreture, afslapning og pubbesøg m.m. Bykort udleveres. Seværdig-

hederne i bycentrum kan nås til fods: Universitetet med Book of Kells, Nationalmuseet, Kunstmuseet, Posthuset, Bank of Ireland, Grafton Street, Dublin Slot, St. Patrick's kirke, Powercourt's Townhouse.

På Universitetet opbevares de overdådigt udsmykkede håndskrifter fra 6 – 800 årene, og Book of Kells har ry for at være et af de allersmukkeste håndskrifter i verden.

En tur med byens turistbusser anbefales. Kl. 16,00 afhentes vi med bus til lufthavnen.

Kl. 18,20 flyver vi ud af Dublin med kurs mod Kastrup.

En luksusrejse med natur- og kulturoplevelser helt i særklasse

**Pris pr. person i dobbeltværelse ab Kastrup
Enkeltværelsestillæg**

**kr. 9.090,-
kr. 1.400,-**

Rejsens pris dækker:

- Flyrejse på turistklasse med SAS Kastrup - Dublin t/rt
- Lufthavnsafgifter, moms og skatter pr. 01.10.2004
- Busrejse i Irland i ikke-ryger turistbus
- Udflugtsprogram som beskrevet
- Entreer dag 1-6 jf. udflugtsprogrammet
- Overnatning på gode, centralt beliggende ***hoteller
- 6 x irsk morgenbord: æg, bacon, pølser, cornflakes, juice, toast m.m.
- 6 x middag incl. kaffe/te. Der kan vælges mellem flere menuer.
- 6 x frokoster: suppe, sandwich og kaffe/te
- Besøg på irsk landbrug
- Erfaren dansktalende rejseleder
- Foredrag på rejsen om Irlands historie og kultur samt seværdighederne
- Bidrag til Rejsegarantifonden, EU ansvarsforsikring, vejafgift og moms

Ikke inkluderet:

- Teaterbillet til Siamsa Tire 18 Euro. Bestilles ved tilmelding
- Drikkepenge til buschauffør

Tilslutningsfly fra provinsen kr. 200,- + skat. Bestilles ved tilmelding.

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til: Carl Martin Christensen, Kaaregaard,
Badstrupvej 39, 5485 Skamby.

Bygningspræmiering af Birkemosegård

Gårdejer og speciallæge Helen M. Henriksen, der er 6. generation på Birkemosegård ved Kirke Såby har modtaget præmiering for godt og smukt byggeri af Bramsnæs Kommune.

I motivationen for præmieringen skrev Bramsnæs Kommune:

“Bygningen præmieres for sit gode eksempel på, hvordan en bevidst og omsorgsfuld placering af avls- og produktionsbygninger har væsentlig betydning for kvaliteten af helheden i både bygningsanlæg og landskab. Desuden fremhæves det afstemte materialevalg, der spiller fint sammen med det eksisterende gårdanlæg.

Bygherren har gjort sig særdeles grundige overvejelser over placeringen af den nye avlsbygning, der både har omfattet forholdet til det eksisterende gårdanlæg, og den relativt store nybygnings placering i det åbne landskab, hvor den ligger højt placeret og synlig i vid omkreds. Overvejelserne har resulteret i et møde mellem nyt og gammelt i et ualmindeligt helstøbt anlæg, hvor hver enkelt bygning, uanset forskellig alder og kvalitet i øvrigt, har sin indlysende plads i det samlede ensemble, som gården udgør. Især hæfter man sig ved

Birkemosegård set fra Lejregårdsvej. Bagest ses de gamle længer, midt i den retablerede staldlænge, der væltede i stormen 199 og nærmest de store staldlænge. Bemærk vinduerne i de to ny længer er indentiske med vinduerne i de gamle længer.

den markante “gavltriade”, der fra Lejregårdsvej udgøres af den nye bygning og det gamle staldanlæg.

Valget af traditionelle materialer og byggeteknik understreger både bygningens type som avlsbygning, og dens forhold i anlæggets helhed. Der er lagt vægt på et godt arbejdsmiljø, med masser af god luft og dagslys fra ovenlys og “rigtige” vinduer, der er en stor gevinst for facaderne, både set tæt på og langt fra.

Bearbejdningen af terrænet, især plantningen af kejserlind vil med tiden blive endnu et markant vidnesbyrd om den stærke insisteren på kontinuitet både i gårdens tid og landskabets rum, som anlægget er udtryk for.

Komiteen har hæftet sig ved en usædvanlig og bemærkelsesværdig sans for, og bestræbelse på at vedligeholde og udbygge sammenhængen mellem nyt og gammelt, og mellem bygningsanlæg og omgivelser, og har ønsket at påskønne dette.”

Dansk Slægtsgårdsforening glæder sig over, at et medlem af foreningen har fået denne fornemme påskønnelse for sin bevidste og omsorgsfulde placering af den store stald, og ønsker til lykke.

(Birkemosegård var omtalt i Slægtsgården nr. 355 - december 2001.)

Da bygherren, gårdejer og speciallæge Helen M. Henriksen modtog prisen af borgmester Flemming Jensen, Bramsnæs kommune. Det synlige bevis for den enestående påskønnelse er en messingplade på den retablerede staldlænge.